

Vlaams
Parlement

ingediend op **821** (2015-2016) – Nr. 3
21 december 2016 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Innovatie en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door Axel Ronse

over het voorstel van resolutie

van Matthias Diependaele, Jenne De Potter, Ann Brusseel, Axel Ronse,
Peter Van Rompuy en Andries Gryffroy

betreffende de doorstroom
van doctoraatsstudenten naar de arbeidsmarkt

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid:

Voorzitter: Jos Lantmeeters.

Vaste leden:

Matthias Diependaele, Andries Gryffroy, Jos Lantmeeters, Grete Remen, Axel Ronse, Sabine Vermeulen;

Robrecht Bothuyne, An Christiaens, Sonja Claes, Peter Van Rompuy;

Willem-Frederik Schiltz, Emmily Talpe;

Yasmine Kherbache, Bart Van Malderen;

Imade Annouri.

Plaatsvervangers:

Paul Cordy, Annick De Ridder, Lieve Maes, Lorin Parys, Miranda Van Eetvelde, Peter Wouters;

Jenne De Potter, Martine Fournier, Kathleen Helsen, Koen Van den Heuvel;

Lionel Bajart, Martine Taelman;

Rob Beenders, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Toegevoegde leden:

Guy D'haeseleer.

Documenten in het dossier:

821 (2015-2016) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

– Nr. 2: Amendementen

INHOUD

1. Toelichting	4
2. Bespreking.....	4
3. Stemming.....	5
Tekst aangenomen door de commissie.....	6

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid besprak op 15 december 2016 het voorstel van resolutie betreffende de doorstroom van doctoraathouders naar de arbeidsmarkt.

1. Toelichting

Matthias Diependaele licht het voorstel van resolutie toe. Hij verwijst naar de eerdere gedachtewisseling in de commissie over het rapport en het advies van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) over de doorstroom van doctoraathouders naar de arbeidsmarkt (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 711/1). Daaruit kwamen een aantal aanbevelingen naar voor die zijn opgenomen in het voorstel van resolutie.

Vlaanderen kent veel doctoraathouders maar hun kennis wordt onvoldoende gevaloriseerd op de arbeidsmarkt. Er is bovendien sprake van een verwachtingskloof: meer dan de helft van de jonge doctoraathouders zegt een academische carrière te ambiëren, maar in de realiteit komt ruim 80 percent op de private of internationale arbeidsmarkt terecht. In het voorstel van resolutie wordt eerst een analyse gemaakt en worden daarna aanbevelingen geformuleerd om de doorstroom naar de arbeidsmarkt te verbeteren.

Jenne De Potter voegt eraan toe dat innovatie bijzonder belangrijk is voor de Vlaamse economie. Uit het VRWI-rapport blijkt dat Vlaanderen sterk staat in wetenschappelijk onderzoek. Het behoort wat onderzoek betreft tot de Europese top maar is een volger als het over innovatie gaat. Het is een uitdaging en tegelijk een opportuniteit om aansluiting te vinden bij de Europese koplopers inzake innovatie. Om de innovatieachterstand weg te werken, moet meer worden ingezet op de doorstroom van doctoraathouders naar de arbeidsmarkt. Daarbij moet er specifiek aandacht zijn voor kmo's, die nog te vaak niet geneigd zijn om te starten met innovatie en daar mensen en middelen voor vrij te maken. Kmo's moeten daarin worden ondersteund en gestimuleerd.

Uit het VRWI-rapport blijkt dat de problematiek van doorstroom van doctoraathouders naar de arbeidsmarkt complex is: er spelen heel wat factoren en er zijn diverse actoren betrokken. Het voorstel van resolutie bevat dan ook meerdere aanbevelingen, maar *Jenne De Potter* wil er enkele belangrijke aanhalen. De Vlaamse Regering wordt gevraagd om de universiteiten aan te moedigen om de contactmomenten van doctoraathouders met het ruime werkveld te maximaliseren en om de sectorfederaties aan te sporen hun leden te sensibiliseren voor het belang van wetenschappelijk onderzoek voor de competitiviteit van hun onderneming.

Er wordt ook gevraagd bedrijven en meer specifiek kmo's meer vertrouwd te maken met de mogelijkheden van hybride mandaten, waarbij onderzoek aan de universiteit wordt gecombineerd met onderzoek in andere sectoren. Een andere belangrijke vraag is de middelen voor Omkadering van Jonge Onderzoekers (OJO) meer te focussen op inzicht in de arbeidsmarkt, commercieel denken, ondernemerschap en contacten met het bedrijfsleven.

2. Bespreking

Bart Van Malderen verwijst op zijn beurt naar het advies en het rapport van de VRWI, die een aantal pijnpunten blootleggen. Het voorstel van resolutie bevat een aantal goede aanbevelingen. De genderproblematiek lijkt in het voorstel van resolutie echter beperkt te worden tot de loonkloof, maar dat is volgens het lid slechts een aspect van een veel ruimere problematiek. Ook inzake het doctoreren op zich en het doorstromen naar een academische carrière is er sprake van een

glazen plafond. Dit had beter kunnen worden uitgewerkt in het voorstel van resolutie.

Het voorstel van resolutie is er in essentie op gericht onderzoekers, doctoraten en onderzoekscarrières meer op de arbeidsmarkt te richten. Maar dat veronderstelt ook een voldoende hoog aantal academische carrières om die kennisomgeving in stand te houden. Het kan volgens Bart Van Malderen niet de bedoeling zijn alleen nog beurzen toe te kennen aan onderzoekers die met hun project onmiddellijk naar de arbeidsmarkt kunnen doorstromen of aan onderzoeken die kunnen worden gecommmercialiseerd. Geruststellend is dan ook dat het voorstel vermeldt dat nog steeds rekening moet worden gehouden met het noodzakelijke evenwicht tussen fundamenteel en toegepast onderzoek.

Matthias Diependaele erkent dat de genderproblematiek breder is dan de loonkloof en hij deelt de bekommernis daarover. De indieners hebben het voorstel van resolutie binnen de scope van het VRWI-rapport willen houden en daarom de focus op doorstroom naar de arbeidsmarkt gelegd. Het is ook geenszins de bedoeling alle doctoraathouders te laten doorstromen. Een doctoraat blijft een basis voor een academische carrière, alleen blijkt dat vier vijfde van de doctoraathouders niet op de universiteit kan blijven. Het voorstel van resolutie doet aanbevelingen om de doorstroom van die grote meerderheid te vergemakkelijken, zonder daarom een academische carrière te ontraden. Er worden ook aanbevelingen gedaan om te streven naar voldoende waardering van doctoraathouders op de arbeidsmarkt.

De amendementen nr. 1 tot en met 4 van Matthias Diependaele, Jenne De Potter, Ann Brussee, Axel Ronse, Peter Van Rompuy en Andries Gryffroy strekken ertoe een verwijzing naar de beleidsbrief Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie 2016-2017 toe te voegen en het jaartal 2016 op enkele plaatsen te vervangen door 2017 (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 821/2). Gelet op het tijdstip waarop het voorstel van resolutie wordt goedgekeurd, is het niet meer haalbaar om nog in 2016 gevolg te geven aan een aantal aanbevelingen.

3. Stemming

De amendementen nr. 1 tot en met 4 worden aangenomen met 11 stemmen.

Het voorstel van resolutie wordt aangenomen met 11 stemmen.

Jos LANTMEETERS,
voorzitter

Axel RONSE,
verslaggever

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° het VRWI-rapport 'Doorstroom van doctoraathouders naar de arbeidsmarkt' en het VRWI-advies nr. 215 omtrent ditzelfde onderwerp van 17 december 2015 (VRWI: Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie);
 - 2° de beleidsnota Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie 2015-2019, die aandacht vraagt voor de doorstroom en multidisciplinaire training van onderzoekers, met prioritaire aandacht voor jonge onderzoekers en de doorstroom van doctors naar de arbeidsmarkt, zowel academisch als niet-academisch;
 - 3° de EU-2020-strategie die werkgelegenheid en groei wil stimuleren;
 - 4° de toename met bijna een factor 3 van het aantal doctoraatshouders per academiejaar aan onze Vlaamse universiteiten, van 600 in academiejaar 1995-1996 naar ongeveer 1700 in 2012-2013;
 - 5° de beleidsbrief Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie 2016-2017, die aandacht vraagt voor de strategie voor onderzoeksloopbanen;
- overwegende dat:
 - 1° innovatie een van de belangrijkste determinanten van economische groei, competitiviteit, algemene welvaart en welzijn is;
 - 2° een belangrijke opportuniteit voor onze samenleving in het algemeen en onze kenniseconomie in het bijzonder ligt in de vlotte doorstroom van doctoraatshouders naar de arbeidsmarkt. De doorstroom van getrainde onderzoekers wordt beschouwd als een van de belangrijkste schakels voor kennistransfer;
 - 3° er aanzienlijk wat financiële middelen naar wetenschappelijk onderzoek gaan in Vlaanderen, waardoor het maatschappelijke rendement van deze financiering moet gemaximaliseerd worden;
 - 4° ruim 80% van alle doctoraatshouders op dit moment een niet-academische loopbaan uitbouwt. Minder dan 20% komt dus in de academische wereld terecht, terwijl 53% van de jonge doctoraatshouders dit wel verwacht;
 - 5° in 2017 wordt gestart met het opstellen van een actieplan 'Strategie voor de loopbaan van de onderzoeker', waarbij speciale aandacht wordt geboden aan loopbaanmogelijkheden en de doorstroming van doctors naar de arbeidsmarkt;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° de universiteiten aan te moedigen de contactmomenten van doctoraatshouders met de arbeidsmarkt, de overheid, non-profit en het bedrijfsleven te maximaliseren, bijvoorbeeld door meer in te zetten op gelegenheden waar bedrijven – en meer specifiek innovatieve kmo's – in contact komen met onderzoeksinstellingen, zoals in de context van industriële onderzoekssamenwerkingen;
 - 2° sectorfederaties aan te sporen hun leden meer te sensibiliseren wat betreft de meerwaarde van wetenschappelijk onderzoek en doctoraatshouders voor de langetermijngroei en competitiviteit van hun onderneming;
 - 3° de besteding van de OJO-middelen (Omkadering van Jonge Onderzoekers) daar waar mogelijk meer te focussen op inzicht in de arbeidsmarkt, commercieel denken, ondernemerschap en contactmomenten met het bedrijfsleven, en ervoor te zorgen dat de beoogde doelgroep van deze middelen maximaal bereikt wordt;

- 4° universiteiten en doctoraatsscholen aan te sporen ook werk te maken van de coachende en begeleidende rol van de wetenschappelijke promotor van de doctorandi, waarbij ook voldoende aandacht gaat naar de ontwikkeling van andere dan louter academische vaardigheden en talenten, en naar de bewustmaking van de vereisten voor een academische carrière, zoals bijvoorbeeld internationale mobiliteit. Deze bewustmaking moet al starten bij kandidaat-doctoraatsstudenten;
- 5° te onderzoeken hoe promotoren geïncentiveerd kunnen worden op de maatschappelijke en/of economische meerwaarde van een doctoraatsonderzoek, uiteraard nog steeds rekening houdende met het noodzakelijke evenwicht tussen fundamenteel en toegepast onderzoek;
- 6° om met de Federale Regering in overleg te treden over de mogelijkheden om op een fiscaal te verantwoorden manier doctoraatsstudenten toe te laten tijdens hun onderzoek te kunnen ondernemen of te participeren in een onderneming;
- 7° TTO's (Technology Transfer Offices) een actievere rol toe te eigenen wat betreft de integratie van doctorandi in het bedrijfsleven, en hier ook specifieke KPI's (key performance indicator) voor te integreren;
- 8° bedrijven en meer specifiek kmo's meer vertrouwd te maken met de mogelijkheden van hybride mandaten, en tegelijkertijd universiteiten structureel te stimuleren om maximaal van de mogelijkheid gebruik te maken om zinvolle bedrijfsstages te integreren binnen het doctoraatsonderzoek. Hier zien we een uitgelezen rol voor de innovatiecentra weggelegd;
- 9° meer onderzoek te verrichten naar de oorzaken van de huidige loonkloof tussen mannelijke en vrouwelijke doctoraatshouders die werkzaam zijn op de private arbeidsmarkt, teneinde de nodige maatregelen te kunnen nemen om deze kloof te dichten;
- 10° de universiteiten te vragen om een voorstel te doen om de kwaliteitsbewaking en valorisatiemogelijkheden van doctoraatsstudies te verbeteren;
- 11° de evaluatie van de OJO-middelen te vervroegen van 2018 naar 2017, teneinde de resultaten mee te kunnen nemen in het actieplan 'Strategie voor de loopbaan van de onderzoeker', dat in 2017 zou worden opgesteld;
- 12° met deze vragen rekening te houden in het actieplan 'Strategie voor de loopbaan van de onderzoeker', dat in de loop van 2017 wordt opgesteld.